

Consumentenvuurwerk als medisch vraagstuk

Marjolijn Snouck Hurgronje · Jan Keunen · Tjeerd de Faber · Maaïke van Zuilen

© Bohn Stafleu van Loghum, onderdeel van Springer Media B.V. 2017

Zien we elkaar nog na oud en nieuw? Tijdens de jaarwisseling vallen elk jaar veel onnodige, vaak jonge slachtoffers met ernstig letsel aan ogen, handen en andere lichaamsdelen. Behalve het fysieke leed is er veel langdurig psychisch leed onder de slachtoffers en de gevolgen van een verminking zijn levenslang voelbaar.

De vraag op de spoedeisende hulp

De spoedeisende hulp heeft het druk met oud en nieuw. In de nieuwjaarsnacht wordt in Nederland bij gemiddeld acht mensen één oog weggenomen en gemiddeld honderd personen krijgen te maken met blijvende oogschade (zie tab. 1). In 70% van de gevallen is legaal vuurwerk de oorzaak; de helft van de slachtoffers is omstander. Vooral kinderen en jongeren verliezen vingers, een hand, een onderarm of een oog en er zijn gemiddeld zeventienhonderd gewonden met ander lichamelijk letsel, waaronder ernstige brandwonden. Af en toe valt er een vuurwerkdode.

We hebben het hier over feestvierend Nederland en niet over een oorlogsgebied! In twee nieuwjaarsnachten vallen in Nederland meer oogslachtoffers dan bij de Amerikaanse troepen gedurende drie en een half jaar vijandelikheden in Irak en Afghanistan. Vuur-

werk en alcohol in handen van burgers blijkt jaar in jaar uit een explosieve combinatie.

Behalve de fysieke schade is er ook veel geestelijke schade. Slachtoffers hebben vaak lange behandelperiodes nodig. De gevolgen van een verminking in het gelaat of aan de handen bij jongeren laten zich makkelijk indenken. Ook is er steeds vaker sprake van agressie tegen hulpdiensten en behandelaars door de begeleiders van de slachtoffers. Voor de behandelaars op de spoedeisende hulp die jaar in jaar uit rond oud en nieuw een oog verwijderen of een hand amputeren is het om moedeloos van te worden.

Legaal en illegaal vuurwerk

De kracht van het legale consumentenvuurwerk is de laatste jaren toegenomen. Om van het in omvang groeiende illegale vuurwerk maar niet te spreken – dit heeft soms de kracht van een handgranaat. De gevolgen zijn zichtbaar: steeds vaker is er sprake van ernstig letsel, zowel door legaal als door illegaal vuurwerk.

Vuurwerkmanifest

De verhouding tussen gezellig oud en nieuw vieren met consumentenvuurwerk en de vele ongelukken die hiervan het gevolg zijn lijkt langzamerhand zoek. Daarom is het landelijke Vuurwerkmanifest opgesteld (www.vuurwerkmanifest.nl). Dit is een landelijk platform waarbij zich 1.200 organisaties en 50.000 particulieren hebben aangesloten, waaronder alle grote artsorganisaties van Nederland, zorgverzekeraar Achmea en vier politieke partijen. De ondertekenaars van het Vuurwerkmanifest zijn van mening dat vuurwerk uitsluitend in handen moet zijn van professionals. Bij gemeentelijke vuurwerkshows kan iedereen op een veilige manier genieten van vuurwerk, zoals bij het jaarlijks vuurwerkfestival in Scheveningen. Er zijn

---

M. Snouck Hurgronje (✉) · J. Keunen
WHO projectgroep VISION 2020 Netherlands, Doorn,
Nederland
marjolijn.snouckhurgronje@gmail.com

T. de Faber
Oogziekenhuis Rotterdam, Rotterdam, Nederland

M. van Zuilen
Vuurwerkmanifest, Rotterdam, Nederland

Tabel 1 Overzicht van vuurwerkletsel vanaf 2008

Oogletsels	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Patiënten	259	308	251	217	271	245	210	160	176
Zelfafstekers	109	148	126	108	158	147	98	95	95
Omstanders	150 (58 %)	160 (52 %)	125 (50 %)	109 (50 %)	113 (42 %)	98 (40 %)	112 (53 %)	65 (41 %)	81 (46 %)
Aantal ogen	309	358	307	256	331	311	268	200	224
Niet-blijvend letsel	203	242	190	151	227	213	171	127	144
Blijvend letsel	106 (34 %)	116 (32 %)	117 (38 %)	105 (41 %)	104 (31 %)	98 (32 %)	97 (36 %)	73 (37 %)	80 (36 %)
Visusverlies	44	51	36	59	57	55	31	29	37
Blinde ogen	20	22	16	21	25	20	10	15	19
Verwijderd	14	9	7	9	8	10	6	1	5

Landelijke cijfers, verzameld door dienstdoende oogartsen in Nederland gedurende de laatste negen jaarwisselingen. Bron: Nederlands Oogheelkundig Gezelschap

acties gevoerd om het gebruik van een vuurwerkbril te stimuleren, vooral onder schoolkinderen. Dit krijgt gelukkig steeds meer navolging. Ook het beperken van de afsteektijd en het aanwijzen van vuurwerkvrije zones zijn zinvol, maar jaarlijks blijkt op 1 januari dat deze maatregelen niet afdoende zijn.

Waar willen we naartoe?

We willen meer maatschappelijke bewustwording van het grote leed dat door consumentenvuurwerk wordt veroorzaakt. We moeten de burger duidelijk maken dat de jarenlange fysieke en psychische schade niet langer acceptabel zijn en de belastingbetaler veel geld kosten. Een blind kinderoog kost in *quality adjusted life years* circa een miljoen euro. De medische kosten voor oogletsels door vuurwerk bedragen circa twee miljoen euro per jaarwisseling. Dan hebben we het nog niet over de psychosociale impact en de conse-

quenties voor zelfbeeld, partnerkeuze en arbeidsparticipatie. En ook niet over de schade die vuurwerk aanbrengt aan dieren, de omgeving en het milieu.

De enige oplossing is een verbod op consumentenvuurwerk in ruil voor professionele vuurwerkshows. Uiteindelijk is ook het verbod op roken in openbare ruimten en het verplicht dragen van veiligheidsgordels in de auto na lang actievoeren gerealiseerd. Dat vinden we nu heel normaal.

Conclusie

De voordelen van consumentenvuurwerk wegen niet meer op tegen de immense schade. Vuurwerk is niet langer alleen een medisch, maar ook een maatschappelijk vraagstuk, dat het Vuurwerkmanifest (www.vuurwerkmanifest.nl) als breed landelijk platform signaleert.